

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดไชยศรี จัดทำขึ้นเพื่อแสดงข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีองค์ประกอบดังนี้

- (๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- (๒) ด้านการใช้ อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- (๓) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

และในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยประกอบด้วย

- (๑) การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต อย่างน้อย ๑ กระบวนการหรือโครงการ
  - (๒) การกำหนดประเด็นความเสี่ยง การทุจริต
  - (๓) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
  - (๔) การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
  - (๕) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
- อีกทั้งยังมีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อองค์กร ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต และ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ความหมายของความเสี่ยง และความหมายของความเสี่ยงการทุจริต

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดไชยศรี ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Consequence) ที่ได้รับและโอกาสที่เกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- ๒) เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ
- ๓) เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงขององค์กร
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และRationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (๑๙๔๐) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้เสมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะหลักการควบคุม การบริหารการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำ และไม่สนับสนุนการ ร่วมมือกัน ควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การทุจริต พร้อมทั้งการ เป็นราชการใสสะอาด สามารถสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานของส่วน ราชการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในภาครัฐ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายใต้บริบทใหม่ที่เน้นเรื่องการป้องกัน ป้องปรามที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสกัดกั้น ยับยั้งเพื่อไม่ให้เกิด การทุจริตโดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือ หลักที่สำนักงาน ป.ป.ท. ใช้เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต Corruption Perceptions Index CPI โดยได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่ด้านการอนุมัติ อนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ซึ่งได้ให้นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management : CRM ไว้ดังนี้

ด้านที่ ๑ ด้านการอนุมัติ อนุญาต ได้แก่ การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ

ด้านที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรง ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ

ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการ ประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การป้องกันการทุจริต ตามตัวชี้วัดที่ ๙ การเปิดเผยข้อมูล OIT ของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ป.ป.ช. ให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการจัดทำ การประเมินความเสี่ยงการ ทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙ ตามคู่มือของสำนักงาน ป.ป.ท. ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดไชยศรี

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ด้านที่ ๒ ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ชื่อกระบวนการ/กิจกรรม การเบิกจ่ายงบประมาณ

กระบวนการงาน การเบิกจ่ายงบประมาณ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	ตรวจสอบความถูกต้องเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	เจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
๒	การตั้งเบิกเงินงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้ผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้าง หรือไม่มีสัญญาผูกพันกับผู้ขาย (เช่น การจ่ายตรงให้บุคคลภายนอก หรือการจ่ายเงินอุดหนุน)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง
๓	จ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือโอนเงินให้ตนเอง

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดขึ้นได้มากที่สุด
๔	โอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง
๓	โอกาสเกิดขึ้นได้บ้าง
๒	โอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือโอกาสเกิดขึ้น

ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหน่วยงาน
๓	มีหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการปฏิบัติของหน่วยงาน
๒	ปรากฏข่าวลือการทุจริตของหน่วยงาน มีการสอบถามข้อมูล
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด การทุจริต (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง ๕x๑=๕	สูง ๕x๒=๑๐	สูงมาก ๕x๓=๑๕	สูงมาก ๕x๔=๒๐	สูงมาก ๕x๕=๒๕
๔	ต่ำ ๔x๑=๔	ปานกลาง ๔x๒=๘	สูง ๔x๓=๑๒	สูงมาก ๔x๔=๑๖	สูงมาก ๔x๕=๒๐
๓	ต่ำ ๓x๑=๓	ปานกลาง ๓x๒=๖	ปานกลาง ๓x๓=๙	สูง ๓x๔=๑๒	สูงมาก ๓x๕=๑๕
๒	ต่ำ ๒x๑=๒	ต่ำ ๒x๒=๔	ปานกลาง ๒x๓=๖	ปานกลาง ๒x๔=๘	สูง ๒x๕=๑๐
๑	ต่ำ ๑x๑=๑	ต่ำ ๑x๒=๒	ต่ำ ๑x๓=๓	ต่ำ ๑x๔=๔	ปานกลาง ๑x๕=๕

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕-๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐-๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความเสี่ยงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (LxI)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
๑	การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้องครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	เจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	๔	๓	๓	สูง
๒	การตั้งเบิกเงินงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้ผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้าง หรือไม่มีสัญญาผูกพันกับผู้ขาย (เช่น การจ่ายตรงให้บุคคลภายนอก หรือการจ่ายเงินอุดหนุน)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง	๓	๔	๔	สูง
๓	จ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือโอนให้ตนเอง	๓	๕	๕	สูงมาก

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ							
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความ เสี่ยงการทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการ ควบคุมหรือ ป้องกันความ เสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑	การตรวจสอบ ความถูกต้อง เอกสารเบิกจ่าย งบประมาณ	เจ้าหน้าที่อาจใช้ ดุลยพินิจในการ ตรวจสอบความ ครบถ้วนเอกสาร เบิกจ่ายไม่เป็น มาตรฐานเดียวกัน หรือการเรียกรับ สินบนการ ปฏิบัติงานที่ รวดเร็วขึ้น	สูง	- จัดทำแนวทางการ จัดทำเอกสาร ประกอบการเบิก จ่ายเงินของส่วน งานอื่นๆ องค์กร - ประกาศ เจตนาธรรมตาม นโยบาย No Gift Policy เพื่อให้ บุคลากรใน องค์กรยึดถือและ ปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด	- มีแนวทางการ จัดทำเอกสาร ประกอบการเบิก จ่ายเงินของส่วนงาน อื่นๆ - จัดโครงการอบรม พัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานด้าน การเงินและพัสดุ - เผยแพร่แนวทาง การเบิกจ่ายในส่วน งานขององค์กรได้รับ ทราบ - กำกับติดตามการ ดำเนินงานและกำชับ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบฯ อย่าง เคร่งครัด	ต.ค.๖๘ ถึง ก.ย.๖๙	สำนักปลัด
๒	การตั้งเบิกเงิน งบประมาณ สำหรับค่าใช้จ่าย ที่ไม่ได้ผ่านระบบ จัดซื้อจัดจ้าง หรือไม่มีสัญญา ผูกพันกับผู้ขาย (เช่น การจ่ายตรง ให้บุคคล ภายนอกหรือ การจ่ายเงิน อุดหนุน)	เจ้าหน้าที่อาจ เลือกปฏิบัติใน การให้บริการและ การใช้อำนาจตาม กฎหมายเพื่อเอื้อ ประโยชน์แก่พวก พ้อง	สูง	- การสร้างความ โปร่งใสเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติ ตาม กฎหมายอย่าง เคร่งครัด แยกแยะ ผลประโยชน์ส่วน ตนออกจาก ส่วนรวม - การประกาศ เจตนาธรรม No Gift Policy - จัดทำแนวทางการ ปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่	กำกับติดตามการ ดำเนินงานของ เจ้าหน้าที่ในการ ดำเนินงานให้เป็นไป ตามขั้นตอน ตามลำดับ	ต.ค.๖๘ ถึง ก.ย.๖๙	สำนักปลัด

ชื่อกระบวนการงาน/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ							
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความ เสี่ยงการทุจริต	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการ ควบคุมหรือ ป้องกันความ เสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑	จ่ายเงิน งบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมี การโอนเงินให้ผู้ ไม่มีสิทธิรับเงิน หรือโอนให้ตนเอง	สูง	- กำหนดให้มีการ ตรวจสอบ รายงานจาก ระบบ KTB Corporate Online - อบรมบุคลากร ในการปฏิบัติงาน ภายใต้หลักธรร มาภิบาลและการ ปลูกจิตสำนึกใน การต่อต้านการ ทุจริต - จัดให้มีช่องทาง การรับเรื่อง ร้องเรียนร้องการ ทุจริต	- ผู้บังคับบัญชามีการ ควบคุมและติดตาม การทำงานอย่าง สม่ำเสมอ - มีคำสั่งแต่งตั้ง กำหนดตัวบุคคลผู้มี สิทธิเข้าใช้งานใน ระบบ KTB Corporate Online - ตรวจสอบรายการ โอนเงินอย่างละเอียด ก่อนอนุมัติโอนเงิน - ตรวจสอบรายงาน สถานะการเงิน งบ กระทบยอดฝาก ธนาคารทุกสิ้นเดือน	ต.ค.๖๘ ถึง ก.ย.๖๙	- กองคลัง - สำนักปลัด

ลงชื่อ

ผู้จัดทำ

นางสาวดวงกมล เกษสุวรรณชัย

นักจัดการงานทั่วไป